herpy

PILEGIFTFRØER

Brazilian Poison Frog

Ranitomeya vanzolinii

Ranitomeya vanzolinii er en lille, dagaktiv pilegiftfrø på 17-19 mm fra det vestlige Amazonas. Den lever i træerne og opdrætter sin yngel i vand, der samler sig i bromelier. Hunnen fodrer haletudserne med ufrugtbare æg.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates vanzolinii* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**17-19 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-6 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 40 × 40 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**23-26 °C**
Temperatur, nat	**19-23 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfri**
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**I bladkar (fx bromelier)**
Æg pr. lægning	**1-6**
Klækning	**10-14 dage**
Larvetid	**60-80 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Færdigfoder og ufrugtbare æg fra hunnen**
Yngelpleje	**Bærer haletudserne og fodrer haletudserne med æg**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Hele slægten Ranitomeya står på CITES liste II, så handel over landegrænser kræver CITES-papirer, og sælgeren bør kunne dokumentere, at dyrene er opdrættede. EU-bilaget er ikke aflæst for frøer og nævnes derfor ikke.

Om arten

Ranitomeya vanzolinii er en af de små pilegiftfrøer i slægten *Ranitomeya*. Voksne dyr måler 17-19 mm fra snude til kloak. Arten blev beskrevet i 1982 af Charles Myers, oprindeligt i slægten *Dendrobates*, og står stadig i ældre litteratur som *Dendrobates vanzolinii*. Det videnskabelige navn hædrer den brasilianske herpetolog Paulo Vanzolini.

Oplysninger om farver, lokale former og kønsforskelle er sparsomme. For slægten gælder, at hunnerne som regel er lidt større og kraftigere end hannerne, men kønnet er svært at afgøre på udseendet alene. Hannens kald er en trillende, fårekyllingelignende lyd, som tiltrækker hunnen i yngletiden.

Hudgiften hos pilegiftfrøer stammer fra føden: de optager giftstoffer fra små leddyr i naturen. Vildfangne dyr af slægten udskiller små mængder giftstoffer i hudsekretet og regnes for mildt giftige. Opdrættede dyr får ikke de giftige byttedyr og er uden gift. Giftigheden er ikke målt for netop denne art, så vurderingen bygger på slægten. Vask hænder efter arbejde i

terrariet.

Arten er sky og svær at få at se i et sparsomt indrettet terrarie, men med tæt beplantning og mange gemmesteder viser den sig oftere. Den parrer sig i monogame par og passer sin yngel, og det gør den til en spændende art at avle.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Ranitomeya vanzolinii lever i det vestlige Amazonas, i Brasilien og Peru. I Brasilien er den kendt fra Acre og det vestlige Amazonas, blandt andet fra Juruá-flodens opland med beskyttede områder som Serra do Divisor og Alto Juruá. Typelokaliteten er Pôrto Walter ved Rio Juruá i Acre. I Peru findes den i den østlige del af landet langs grænsen mod Brasilien. Næsten alle registrerede fund ligger i Brasilien, resten i Peru.

Der er rapporter om, at arten muligvis også findes i Bolivia, men det er ikke bekræftet, og Bolivia er derfor ikke medtaget på kortet. Arten har et stort udbredelsesområde, og en stor del af det er stadig intakt skov.

> **Oprindelig udbredelse:** Brasilien og Peru.

LEVESTED

Ranitomeya vanzolinii lever i fugtig lavlandsregnskov og i skov på de lavere bjergskråninger op mod tågeskoven, fra omkring 300 til 1.280 m over havet. Den foretrækker skov med bambus og bromelier, fordi de danner små vandsamlinger i bladakslerne, som frøen bruger til yngel.

Voksne dyr er hovedsageligt trælevende. De findes oftest op til 2 m over jorden og sjældnere højere oppe. Frøen er dagaktiv. Arten er knyttet til fugtig skov, og der er ikke dokumenteret nogen vinterhvile. Præcise tal for temperatur og luftfugtighed i naturen er ikke fundet for arten.

Trusler er tab af levested til landbrug, kvægdrift og skovhugst. Arten indsamles også fra naturen til den internationale dyrehandel.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Et terrarie på 40 × 40 × 40 cm er minimum til et par *Ranitomeya vanzolinii*, og angivelserne går op til 50 × 50 × 50 cm. Frøen er trælevende og udnytter højden, så et højt terrarie med mange lodrette flader er bedre end et lavt og bredt. Har du plads, så vælg et større, fordi arten er sky, og fordi et stabilt klima er lettere at holde i et større terrarie.

Indret terrariet som en lysning i regnskov. Nederst lægges et drænlag af lavasten eller ekspanderet ler, ovenpå en bund af bark eller en fugtig, ikke-rådnende jordblanding og et tykt lag visne blade. Tilføj kraftige grene, kork og bakker med mos, så frøerne har lodrette flader at bevæge sig på. Plant tæt med slyngplanter, mos og bromelier. Bromelierne fungerer som naturlige ynglesteder og giver skjul. Tæt beplantning er afgørende, fordi frøerne ellers holder sig skjult.

Ventilationen skal sikre frisk luft uden at tørre terrariet ud, så en smal ventilationsstrimmel eller en netåbning er nok. Et automatisk regnanlæg og en forstøver anbefales. Terrariet må ikke stå i direkte sollys, fordi det kan overophede det på kort tid. Unge dyr under omkring seks uger er skrøbelige og klarer sig bedst i en lille, enkel opdrætsbeholder med fugtigt mos og nogle blade, så de lettere finder føden. Flyt dem til det store terrarie, når de spiser godt og vokser.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal ligge på 23-26 °C, og om natten sænkes den med 3-4 °C til 19-23 °C. Udsvinget over året skal være lille, 1-2 °C. Varmeplet er ikke nødvendig, og arten har ingen vinterhvile.

Ranitomeya vanzolinii tåler varme dårligt. Flere timer over omkring 29 °C kan være dødeligt for små pilegiftfrøer. Belysningen varmer terrariet op, så det ofte er nogle grader varmere end rummet, især om sommeren. Kontrollér temperaturen med et termometer, før dyrene flytter ind, og hav en plan for køling, for eksempel en lille blæser. Brug LED-lys, og undgå glødepærer.

Angivelserne for slægten går op til 25-28 °C om dagen, men den nedre del af intervallet er den sikre vej.

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være 70-100 %. Morgen og aften bør den ligge tæt på 100 %, og ved middagstid må den falde til 70-75 %. Terrariet sprøjtes dagligt, helst morgen og aften, med osmose- eller regnvand. Et automatisk tågeanlæg, der kører et par gange om dagen, gør det lettere at holde et stabilt klima.

Frøerne drikker ikke, men optager vand gennem huden fra dråber på bladene og fra fugtige overflader, så et tørt terrarie stresser dem hurtigt. Falder fugten længe under 80 %, bliver frøerne mere gemte og tager af i vægt. Samtidig må luften ikke stå stille: der skal være en let luftcirkulation, så der ikke opstår skimmel, og så bundlaget ikke syrner.

VAND OG VANDKVALITET

En vandskål er ikke nødvendig for de voksne dyr, men er en fordel, og den kan være lav med 1-2 cm vand. Små vandreservoirer i form af filmbøtter, små skåle eller bromelier er derimod vigtige, når du vil have yngel, fordi parret lægger æg og afsætter haletudser dér.

Brug osmosevand eller regnvand til sprøjtning og til haletudsernes vand. Almindeligt postevand skal afklores, og kalkholdigt vand giver belægninger på planter og glas og kan skade haletudserne. Skift vandet i vandskålen hver anden til tredje dag, og skyl den jævnligt, så der ikke samler sig bakterier. Padder optager stoffer gennem huden, så brug aldrig rengøringsmidler, sæbe eller kemikalier i terrariet. Vandbehandlingsmiddel til akvarier kan bruges efter anvisningen. Vandet behøver ikke at være varmere end luften.

Læs mere: Opdræt af haletudser

LYS OG UVB

Lysbehovet for *Ranitomeya vanzolinii* er beskedent. Frøen har brug for lys nok til at se sin føde, og planterne har brug for mere. En LED-belysning til planter eller et lysstofrør, tændt 12-14 timer i døgnet, er passende. Giv lysstyrke nok til, at bromelier og mos kan vokse, men sørg for skyggefulde områder.

UVB er ikke dokumenteret som nødvendigt for arten. En svag UVB-kilde kan bruges som tilskud, så længe der er masser af skjul og skygge, men det er en mulighed og ikke et krav. Terrariet må ikke stå i direkte sollys.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Ranitomeya vanzolinii lever af små, levende leddyr: bananfluer, springhaler, små tropiske isopoder og nyklækkede fårekyllinger. Små dyr kræver små foderdyr. Foderdyrene skal kunne være i frøens mund, og de små frøer har brug for en konstant forsyning af ganske småt foder. I naturen æder arten blandt andet myrer og mider.

Fodr unge dyr hver dag og voksne dyr hver anden dag, eller dagligt hvis de er sky. Giv så meget, at det er spist inden næste fodring. Antallet af foderdyr afhænger af frøens størrelse; en lille frø skal have mange små dyr frem for få store. Pudr foderet med et kalk- og vitaminpræparat med D3 ved hver fodring, og brug et multivitaminpræparat en gang om ugen.

Start foderkulturer, før dyrene flytter ind: bananfluer og springhaler er lette at dyrke og kræver få minutters arbejde hver anden uge. Plantelevende småinsekter som bladlus kan være et godt supplement, men giv ikke myrer fra haven, og giv aldrig insekter, der kan være sprøjtet. Pas på overfodring: en let rund mave er godt, en meget hævet er ikke.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Ranitomeya vanzolinii er dagaktiv, men sky. I et tæt beplantet terrarie med mange gemmesteder viser den sig oftere end i et sparsomt indrettet. Frøen har et trillende kald, som mest høres om morgenen og aftenen. Hannen kalder på hunnen, som følger ham rundt.

Par er den sikreste holdform, fordi arten danner monogame par og forsvarer sit territorium. Et par eller en trio af 1 han og 2 hunner kan fungere i et 40 × 40 × 40 cm terrarie. Starter du med ungdyr, så køb mindst 4 for at være sikker på at få begge køn. Hold ikke arten sammen med andre *Ranitomeya*, fordi arterne kan krydses. Hold kun én variant ad gangen.

Frøer bør så vidt muligt ikke håndteres, fordi huden er tynd og modtagelig, og håndteringen stresser dem. Skal et dyr fanges, så brug en ren, gennemsigtig bøtte, og vask hænder bagefter. Vask også hænder før og efter arbejde i terrariet.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnet er svært at afgøre hos *Ranitomeya vanzolinii*. Hunnen er som regel lidt større og kraftigere end hannen, og hannen kalder. Det sikreste tegn er derfor, at hannen kalder, og at to dyr bliver sammen og følger hinanden. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten. For slægten sker det typisk i løbet af det første til andet leveår.

Sørg for at få et par ved at starte med flere ungdyr og lade dem vokse op sammen. Når to dyr holder sammen og yngler, kan de andre flyttes.

PARRING

Parringen udløses af stabile forhold: høj fugtighed, regelmæssig sprøjtning og rigelig føde. Hannen kalder, og hunnen følger ham rundt, mens hun nusser og skubber ham hen til et egnet ynglested. Pilegiftfrøer har ikke egentlig amplexus. Ser du to dyr, der klamrer sig til hinanden, er det oftest to af samme køn i en revirkamp.

Arten danner et monogamt par under yngletiden. Sæt dyrene sammen i et terrarie med flere ynglesteder, og lad dem være i fred. Fugtige perioder med daglig sprøjtning virker som regntid og giver ofte flere lægninger.

ÆG OG HALETUDSER

Æggene lægges i bromeliers bladkar eller i små vandfyldte beholdere. I terrariet tilbydes filmbøtter, små skåle eller bromelier som ynglesteder. Bøtterne sættes lodret eller let skråt, så de holder lidt vand. Der lægges typisk 1-6 æg pr. lægning, og æggene klækker efter 10-14 dage.

Når æggene klækker, bærer hannen haletudserne til et lille vandreservoir, hvor de udvikles hver for sig. Hunnen lægger derefter ufrugtbare æg i samme vand, som haletudsen æder. Vandet i en bromelie rummer næsten ingen føde, så foderæggene er haletudsens vigtigste kilde i naturen.

I terrariet kan haletudserne også klare sig på færdigfoder: en fin pulverkost til akvariefisk, algetabletter eller en gel til haletudser, i små mængder. Hold dem hver for sig i små beholdere med nogle centimeter osmosevand, et blad af tropisk mandeltræ og en plantestilk. Tag foderrester ud, og skift to tredjedele af vandet hver anden til tredje dag. Vandet bør holdes omkring 22-26 °C.

METAMORFOSE

Æggene klækker efter 10-14 dage ved omkring 24 °C og høj fugt. Larvetiden er ikke dokumenteret for *Ranitomeya vanzolinii*. Hos den nære slægtning *Ranitomeya variabilis* er den 60-80 dage, og det er et rimeligt pejlemærke, men regn med afvigelser.

Når forbenene kommer frem, skal haletudsen kunne komme på land. Sænk vandstanden til nogle få cm, læg en sten eller et blad som rampe, og sørg for fugtige gemmesteder, fx mos. Den nyforvandlede frø lever af resten af halen i nogle dage og spiser ikke i starten, så lad den være, og vent med at fodre de første dage.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger er meget små. De skal have en lille, enkel beholder med fugtigt mos, blade og meget høj fugt, hvor føden er samlet, så de lettere finder den. Fodr dem dagligt med de mindste foderdyr: springhaler og nyklækkede bananfluer. Tilsæt kalk og vitaminer.

Unger kan flyttes til et større terrarie, når de er cirka seks uger og spiser godt. Sæt ikke for mange unger sammen i et lille terrarie. Hold øje med væksten, og sortér dyrene, hvis nogle bliver bagud. Når parrene er dannet, bør de flyttes for sig.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- For lav luftfugtighed: huden bliver mat og tør, og frøerne gemmer sig. Sprøjt oftere og kontroller fugten med et hygrometer.
- Overophedning: temperaturer over omkring 29 °C i flere timer kan være dødelige. Flyt terrariet, og køl det.
- Dårlig ernæring: uden kalk og vitaminer opstår der knogleskader og dårlig vækst. Pudr foderet.
- Hudproblemer: røde, irriterede eller vattede områder, især omkring kloakken og på indersiden af bagbenene, er tegn på infektion.
- Hyppig hudskiftning, ballonagtig krop, passivitet, hyperaktivitet, appetitløshed eller afmagring er tegn på sygdom. Isoler dyret.

En rask frø har hel hud og en let rund mave. Arter i slægten bliver op til 5-6 år i fangenskab; for arten selv er levealderen ikke dokumenteret. Er dyret syg, så isoler det og kontakt en dyrlæge med forstand på padder.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.